

ἀπογόνοι τό, Ἡπ. Χίος — Λεξ. Γαζ. (λ. ἄμναμος) Βλαστ. Μ. Ἐγκυκλ. Πρω. ἀπόνοι Κάρπ. ἀπουγόν' Ἡπ. (Ζαγόρ.)

Ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐς. ἀπόγονος.

1) Ἀπόγονος ἐν γένει, ἔγγονος, δισέγγονος κτλ. Ἡπ. Χίος — Λεξ. Γαζ.: *Εὐτὸς εἶναι τ' ἀπογόνοι τοῦ δεῖνα Χίος* *Αὐτὸς ἔχει καὶ ἀπογόνα* Ἡπ. 2) Τὸ τελευταῖον, τὸ ὕστερο-γενὲς τέκνον Ἡπ. (Ζαγόρ. κ.ά.) — Λεξ. Βλαστ. Μ. Ἐγκυκλ. Πρω. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀποβυζαστάρει. 3) Ὁ ἀποκλη-ρωθεὶς ὑπὸ τῶν γονέων τῆς κληρονομικῆς του περιουσίας Κάρπ.: *Ἀπόνοι τὸν ἤκαμε.* Συνών. ἀπόγονος 2, ἀπό-παιδο. Πβ. ἀπόγραφος 2.

ἀπογονίγια τά, ἀμάρτ. 'πογονίγια Ἡπ. 'πουγουνίγια Ἡπ. Μακεδ. 'μπογονίγια Ἡπ. 'δουγουνίγια Ἡπ. (Ζαγόρ.) 'πουγανίγια Μακεδ. ('Ανασελ. κ.ά.) 'μπουγανίγια Μακεδ. ('Ανασελ. κ.ά.) 'μπουκανίγια Ἡπ. (Ζαγόρ.) 'μπογονίκο τό, Ἡπ. (Χιμάρ.)

Ἐκ τοῦ οὐς. ἀπογόνοι καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -ίγια πληθ. τοῦ -ίκι. Τὸ α ἐν τοῖς τύπ. 'πουγανίγια καὶ 'μπουκανίγια ἐξ ἐπιδράσεως τοῦ Ἀλβαν. πογανί-κ-ου. Πβ. ΝΠολίτ. ἐν Ἐπιστ. Ἐπετ. Πανεπ. 2(1905/6) 157.

1) Ἐστίασις ἐπὶ τῇ γεννήσει ἢ βαπτίσει τέκνου ἐνθ' ἄν.

2) Δῶρα παντοειδῆ, οἷον ἐκλεκτὰ ἐδέσματα, ἐνδύματα, κοσμήματα κττ., προσφερόμενα πρὸς τὴν ἀρτιτόκον μητέρα ἢ τὸ τέκνον ἐνθ' ἄν.

ἀπόγονος ὁ, λόγ. σύνηθ. ἀπόγονους Στερελλ. (Αἰτωλ.) ἀπόγονε Τσακων. ἀπόνο τό, Κάρπ.

Τὸ ἀρχ. οὐς. ἀπόγονος.

1) Ὁ καταγόμενος ἀπὸ τινος, ἐπὶ ἀνθρώπων λόγ. σύνηθ. καὶ Τσακων.: *Εἴμαστε ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων* λόγ. σύνηθ. *Τί ἄφ' οὗ γιὰ τ' ἀπουγόν' ἰού;* Στερελλ. (Αἰτωλ.) || Φρ. *Καλοὺς ἀπογόνους!* (εὐχὴ) Πελοπν. (Οἶν.) 2) Τὸ οὐδ., τέκνον ἀποκληρωθὲν τῆς κληρονομικῆς του περιου-σίας Κάρπ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀπογόνοι 3.

***ἀπογονιζᾶζω**, ἀπογονιζῶ Πόντ. (Σάντ.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀπό καὶ τοῦ ρ. γονιζᾶζω.

Μουδιάζω ἐκ τοῦ ψύχους, ἐπὶ τῶν χειρῶν. Συνών. γονιζᾶζω.

ἀπογονιζίαγμαν τό, Πόντ. (Σάντ.)

Ἐκ τοῦ ρ. *ἀπογονιζᾶζω.

Τὸ ἐκ ψύχους μουδιασμα τῶν χειρῶν, ξεπάγιασμα.

***ἀπογουλάρι** τό, ἀπογ'λάρ' Πόντ. ('Αμισ. Ὁφ. Σάντ. Τραπ. Χαλδ. κ.ά.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀπό, τοῦ οὐς. γούλα καὶ τῆς καταλ. -άρι. Πβ. καὶ ἈνθΠαπαδόπ. ἐν Ἀθηνᾶ 47 (1937) 77 κέξ.

Ἐπόλειμμα ποτοῦ, ἄρτου ἢ ἄλλης τροφῆς ἐνθ' ἄν.: *Ἐδῶκες με τ' ἀπογ'λάρ' νὰ τρώγω;* Τραπ. *Ἐγὼ ἀπογ'λάρᾱ* *κὶ τρώγω* Ὁφ. Συνών. ἀποπότι, ἀποφάει.

***ἀπογουλαρίζω**, ἀπογ'λαρίζω Πόντ. (Ὁφ. Τραπ. κ.ά.)

Ἐκ τοῦ οὐς. *ἀπογουλάρι.

Τρώγων ἐκ τινος φαγητοῦ καθιστῶ τὸ ὑπόλοιπον φαγη-τὸν ὡς ἀποφάει, ἀπογουλάρι ἐνθ' ἄν.: *Μὴ ἀπογ'λα-ρίζης τὴ μαερεία* Ὁφ. *Ἐφαιεν ἀσ' σὴν ἐντρερὲν κιάν* καὶ *ἐπεγ'λάρτσεν ὄλον τὸ φαεῖν* Τραπ.

***ἀπογουλάρισμα** τό, ἀπογ'λάρισμαν Πόντ. (Τραπ.)

Ἐκ τοῦ ρ. *ἀπογουλαρίζω.

Τὸ νὰ ἀφίνη τις ὑπόλειμμα τρώγων ἐκ τινος φαγητοῦ.

ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ

***ἀπογουλαρόπουλλο** τό, ἀπογ'λαρόπον Πόντ. (Σάντ.)

Ἐποκορ. τοῦ οὐς. *ἀπογουλάρι διὰ τῆς παραγωγι-κῆς καταλ. -πουλλο.

Μικρόν, ὀλίγον ἀπογουλάρι, ὁ ἰδ.

ἀπογουλίζω Πόντ. ('Αμισ. Κερασ. Οἶν.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀπό καὶ τοῦ οὐς. γούλα.

Ἀποχωρίζω, ἀποκόπτω τὴν κεφαλὴν ἀπὸ τοῦ τραχήλου, τῆς γούλας, ἐκτραχηλίζω ἐνθ' ἄν.: *Ἀτώρα ἔρχομαι ἀπο-γουλίζω σε!* (ἀπειλὴ) Κερασ. *Σύρω καὶ ἀπογουλίζω σε!* Οἶν.

ἀπογούλισμαν τό, Πόντ. (Κερασ. Οἶν.)

Ἐκ τοῦ ρ. ἀπογουλίζω.

Ὁ ἀποχωρισμός, ἡ ἀποκοπὴ τῆς κεφαλῆς ἀπὸ τοῦ τραχήλου.

ἀπογουλώνω Πόντ. (Χαλδ.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀπό καὶ τοῦ οὐς. γούλα.

Ἀποβάλλω τὸν λαιμόν: Παροιμ. *Ἐγένουζ'νε καὶ κοντὶν* *κ' ἐπεγουλῶθες κέλα* (ἐπὶ ἀκαίρου ἐπιδείξεως).

***ἀπογουρνιάζω**, 'ποβουρνιάζω Ρόδ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀπό καὶ τοῦ οὐς. γούρνα.

Ἀδυνατῶ παρὰ πολὺ ἐκ πείνης, ὑφίσταμαι κοίλανσιν τῆς κοιλίας μου λαμβανούσης σχῆμα γούρνας: *Ἐπο-βούρνιασεν* 'πὺ τὴν πείναν.

***ἀπόγραια** ἡ, ἀπόγρῖα Καπ. (Σινασσ.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀπό καὶ τοῦ οὐς. γραιά.

Γραιά ἐσχατογήρως: Ἄσμ.

Παγαίν' βρῖσκει τὴ μάννα του, τὰ ροῦχα του πλυνίσκει,

**Καλὴ μέρα σ', ἀπόγρῖα.* — *Καλῶς τὸ παλληκάρει.*

ἀπόγραμμα τό, Βιθυν. Ἡπ. Θεσσ. Θράκ. (Στέρν.) Κρήτ. Πελοπν. (Σουδεν. Φιγάλ. κ.ά.) 'πόγραμμα Α.Ρουμेल. (Σωζόπ.) Πελοπν. (Λακων. Λάστ.)

Ἐκ τοῦ ρ. ἀπογράφω.

1) Καταγραφή προικὸς Θράκ. (Στέρν.) 2) Ἡ ἐπὶ τοῦ φακέλλου τῆς ἐπιστολῆς ἐπιγραφὴ τῆς διευθύνσεως τοῦ παραλήπτου Ἡπ. Θεσσ. Κρήτ. Πελοπν. (Λακων. Λάστ. Σουδεν. Φιγάλ. κ.ά.): Ἄσμ.

Ἀπόξω λέει τ' ἀπόγραμμα καὶ μέσα λέει τὸ γράμμα

Ἡπ. Πελοπν. (Λακων. Λάστ. Σουδεν. Φιγάλ. κ.ά.) Συνών. ἀπανώγραμμα, ἀπανωγραφὴ. 3) Ἐπιστολή, γράμμα Α.Ρουμेल. (Σωζόπ.) Βιθυν. Κρήτ.: *Νὰ πὰ' νὰ τοῦ πῆς νὰ σοῦ δώκῃ ἂ τὸ χέρι του ἓνα 'πόγραμμα πῶς δὲ θὰ μὲ πειράξῃ* (ἐνν. ὁ βασιλεὺς. Ἐκ παραμυθ.) Βιθυν. || Ἄσμ.

Καὶ γράφει καὶ 'ς τ' ἀπόγραμμα τρὰ λόγια καὶ τοῦ λέει Κρήτ.

Ἐδο καὶ τ' ἀπόγραμμά μου | ἀπὸν τό 'χω 'ς τὰ μαλλιά μου ('έδο = ἰδού το) αὐτόθ.

Τώρα γραφὴ μὲ στέρνει, τῶρ' ἀπόγραμμα Σωζόπ.

ἀπογραφὴ ἡ, λόγ. σύνηθ.

Τὸ ἀρχ. οὐς. ἀπογραφὴ.

Καταγραφή ἐν καταλόγῳ προσώπων, ζώων καὶ πραγ-μάτων ὑπὸ δημοσίας ἀρχῆς λόγ. σύνηθ.: *Θὰ γίνῃ ἀπογραφὴ τῶν κατοίκων ἐφέτος.* Ἡρθαν νὰ κάμουν ἀπογραφὴ τῶν ζώων.

ἀπόγραφος ἐπίθ. ἀμάρτ. ἀπόγραφους Μακεδ. ἀπό-γραφτους Μακεδ. (Καστορ.)

Ἐκ τοῦ ρ. ἀπογράφω. Πβ. καὶ μεταγν. ἐπίθ. ἀπό-γραφος = ἀντιγεγραμμένος.

1) Σβησμένος, διαγεγραμμένος ἐνθ' ἄν.: Παροιμ. *Τὸ γραπτὸ δὲ γίνιτι ἀπόγραφον* (τὰ γραπτὰ μένουν, αἱ ἔγγραφοι ἀποδείξεις εἶναι ἀσφαλέςταται. Πβ. συνών. φρ. τὰ γραμ-

μένα ἄγραφα δὲν γίνονται). 2) Ἀποκλήρος Μακεδ. (Καστορ.): *Εἶνι ἀπογράφτους αὐτός*. Πβ. ἀπογόνι 3.

ἀπογράφω λόγ. σύνηθ. καὶ δημῶδ. Πόντ. (Κερασ. Τραπ. κ.ά.) ἀπογράφου βόρ. ιδιῶμ. ἀπογράφτου Πόντ. (Χαλδ.)

Τὸ ἀρχ. ἀπογράφω.

1) Κάμνω καταγραφὴν ἐν καταλόγῳ προσώπων, ζώων καὶ πραγμάτων, ἐπὶ δημοσίας ἀρχῆς λόγ. σύνηθ. : *Ἦρθαν οἱ ὑπάλληλοι ν' ἀπογράψουν τοὺς κατοίκους τοῦ χωριοῦ. Ἀπογραψαν τὰ πρόβατα - τοὺς χοίρους κττ. Ἀπόγραψαν τὰ χτήματα τοῦ τάδε*. 2) Μέσ. ἐγγράφομαι πού, λογαριάζομαι ὡς τοιοῦτος ἢ τοιοῦτος Κάρπ. : Ἄσμ.

Ἄν σὲ κερδέψω, νούρι μου, ἀηδονόπουλλό μου, σκλάος σου θεν' ἀπογραφτῶ μ' ὅλον τ' ἀρκοντικόν μου.

β) Δι' ἐγγράφου συμβολαίου ἀσφαλίζομαι Κάρπ. : Παροιμ. φρ. *Ζωντανὸς κι ἀποθαμ-μένος εἶν' ἀπογραμ-μένος* (ἐπὶ τοῦ ἐκχωροῦντος δι' ἐγγράφου συμβολαίου ἄπασαν τὴν περιουσίαν του εἰς τὰ τέκνα του ἐπὶ τῷ ὄρφ τῆς διατροφῆς καὶ περιποιήσεώς του ἐπὶ ζωῆς καὶ τῶν μετὰ θάνατον μνημοσύνων του). 3) Διαγράφω, ἐξαλείφω τι γεγραμμένον, σβήνω σύνηθ. καὶ Πόντ. (Κερασ. Τραπ. Χαλδ. κ.ά.) : *Τὸν ἀπόγραψα, δὲ θέλω νὰ τὸν ξέρω πρὸς σύνηθ. Ἐγραφε κι ἀπόγραφε Πελοπν. (Ἀρκαδ.) Ἐπόγραψά τον ἄσ' σὸ κατάστιχο μ' Κερασ. || Παροιμ. Ἀδειανὸς καλόγερος ἔγραφε κι ἀπόγραφε* (ἐπὶ ἀργοσχόλου) *Λευκ. κ.ά. || Ἄσμ.*

Χριστέ μ', ὅψὲ ντὸ ἔγραψες σήμερον ἀπογράφον

Τραπ. Συνών. *ξεγράφω*. β) Θεωρῶ τινα ἀνάξιον ἐμπιστοσύνης, ἀπαξιῶ Πόντ. (Τραπ.) 4) Ἀποκληρῶ τινα τῆς κληρονομικῆς περιουσίας Μακεδ. : *Τὸν ἀπόγραψι οὐ πατέρας τ' αὐτόν*. 5) Τελειώνω, ἀποπερατῶ τὴν γραφικὴν ἐργασίαν σύνηθ. : *Τώρα δὰ ἀπόγραψα τὸ γράμμα σύνηθ. || Ἄσμ.*

Τὸ γράμμα δὲν ἀπόγραψε καὶ μπατταρεῖν ἀκούει, δώδεκα βόλτα τὸν τρυπᾶν καὶ λόγον δὲν ἐβγάνει

Ἡπ.

ἀπογράψιμον τό, Πόντ. (Κερασ.)

Ἐκ τοῦ ρ. ἀπογράφω.

Διαγραφὴ, ἀπάλειψις γεγραμμένων.

ἀπογρίβωμαν τό, Πόντ. (Τραπ.)

Ἐκ τοῦ ρ. ἀπογριβώνω.

Τὸ νὰ ἀποκολλήσῃ, ἀποσπάσῃ τις πρᾶγμα τι ἀπὸ τινος. Συνών. *ξεκόλλημα*.

ἀπογριβώνω Πόντ. (Τραπ.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ρ. γριβώνω.

Ἀποκολλῶμαι : *Ἡ πίσσα ἐπεγρίβωσεν ἄσ' σὸ δέρι μ'*. Συνών. *ξεκόλλω*.

ἀπογριζεύω Πόντ. (Τραπ.) ἀπογουρζεύω Πόντ. (Χαλδ.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ρ. γριζεύω.

1) Ἐκριζῶ τὰ ἐν τοῖς ἀγροῖς ξιζάνια πρὸς καλλιέργειαν Πόντ. (Τραπ.) 2) Κατακόπτω, κατασυντρίβω ἀχρήστους κλάδους δένδρων Πόντ. (Τραπ.) 3) Μεταφ. καταστρέφω τινὰ τελείως, ἐκ θεμελίων, ἐξολοθρεύω Πόντ. (Τραπ. Χαλδ.) : *Καταροῦμαι κι ἀπογριζεύω σε!* (ἀπειλὴ) Τραπ. *Χτυπῶ κι ἀπογριζεύω σε!* αὐτόθ. *Ἀτώρα κρούγω κι ἀπογουρζεύω σε!* Χαλδ. *Ἐπεγριζεῦτεν ἡ γενεὰ τὸν Τραπ.*

ἀπογρίπι τό, Θήρ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ οὐσ. γρίπος.

1) Ὁ τελευταῖος κόμβος τοῦ σχοινίου τοῦ ἀλιευτικοῦ γρίπου, εἶδους ἀλιευτικοῦ δικτύου : *Ἐπέσαμε 'ς τ' ἀπογρίπι*.

2) Ἀβαθὲς μέρος θαλάσσης : *Ρίξαμε τὴν τράτα 'ς τ' ἀπογρίπι*.

Πβ. γρίπος.

ἀπόγριπος ὁ, Κύθν. Πάρ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ οὐσ. γρίπος.

1) Εἶδος ἀλιευτικοῦ δικτύου Πάρ. Συνών. γρίπος.

2) Τὸ ὑπόλοιπον τῶν ἐν τῷ γρίπῳ ἰχθύων Κύθν.

***ἀπογρυλλώνω**, πογρυλ-λῶν-νω Κύπρ. πογουρλώνω Εὔβ. (Ἀνδρων.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ρ. γρυλλώνω.

1) Τελείως γρυλλώνω, ἔχω ὀρθανοίκοις τοὺς ὀφθαλμούς καὶ ἐξέχοντας ἐκ φόβου, ἐκπλήξεως, ἀσθενείας, νηστείας κττ. ἔνθ' ἄν. : *Ἐπογρύλ-λωσεν πού τὴν νηστείαν τθαὶ τὴν ἀρρώσκιαν Κύπρ.* 2) Μετβ. προσβλέπω τινὰ βλοσυρῶς πρὸς ἐκφοβισμόν Κύπρ. : *Ἐπογρύλ-λωσεν τῶν παιδικῶν τῶ' ἀντιζελόθ-θιασέν τα.*

Πβ. γρυλλώνω.

ἀπογυμνάδι τό, Πελοπν. (Λακων.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *ἀπόγυμνος καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -άδι.

Συνήθως κατὰ πλήθ., τὰ ἀπλυτα, ἀκάθαρτα ρούχα. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀπόγδυμα.

ἀπογυμνώνω λόγ. σύνηθ. καὶ Πόντ. (Οἶν. Τραπ.)

Ἐκ τοῦ ἀρχ. ἀπογυμνῶ.

1) Ἐντελῶς γυμνῶνω ἔνθ' ἄν. Συνών. ἀπογδύνω 1, *ξεγυμνώνω*. 2) Μεταφ. ἀφαιρῶ ἀπὸ τινος ὅ,τι ἔχει, στερῶ τελείως ἔνθ' ἄν. : *Οἱ κλέφτες ἀπογύμνωσαν τὸ σπῆτι τοῦ δεινα λόγ. σύνηθ. || Ποίημ.*

Ἡ μόδα, ἄ! ἡ μόδα, τί τσέπες ξεροτριβεῖ καὶ πῶς ἀπογυμνώνει καὶ ξέσκεπο καλύβι!

ΓΣουρῆ Ἀπαντ. 1, 149.

***ἀπογυναίικα** ἐπίρρ. ἀπογυναίικα Πόντ. (Ὁφ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *ἀπογυναίικος.

Καθὼς γυναῖκες, ἐπὶ ἀνδρῶν ἔνθ' ἄν. : *Ἀπογυναίικα ἐπήγαμε.*

ἀπογυναικῶνομαι Πελοπν. (Ἀρκαδ. Μάν. Μεσσ. κ.ά.) — ΓΣουρῆ Ἀπαντ. 1, 147 — Λεξ. Πρω. Δημητρ. ἀπογυναικοῦμαι Πόντ. (Τραπ.)

Ἐκ τοῦ ἀρχ. ἀπογυναικοῦμαι.

1) Μεταβάλλομαι εἰς γυναῖκα κατὰ τοὺς τρόπους καὶ τὰ ἦθη Πελοπν. (Ἀρκαδ. Μάν. Μεσσ.) Πόντ. (Τραπ.) — Λεξ. Πρω. Δημητρ. : *Μπίτι μπίτι ἀπογυναικώθηκε αὐτὸς Ἀρκαδ. Ἀσε τον τὸν ἀπογυναικωμένο Μάν. Συνών. γυναικῶνομαι.*

2) Καταντῶ ἔρμαιον, ὑποχείριος γυναικὸς Πελοπν. (Ἀρκαδ. Μεσσ.) — Λεξ. Πρω. Δημητρ. : *Αὐτὸς ἀπογυναικώθηκε Μεσσ.* 3) Νυμφεύομαι ΓΣουρῆς ἔνθ' ἄν. : Ποίημ.

Τῶν κυριῶν τὰ λοῦσα νὰ πάνε νὰ χαθοῦν, γιὰτὶ μ' αὐτὴ τὴ μόδα οἱ κύριοι τρομάζουν καὶ δὲν ἀποφασίζουν ν' ἀπογυναικωθοῦν.

ἀπόγυρα ἐπίρρ. Πελοπν. (Λακων.) — Λεξ. Μ. Ἐγκυκλ. Πρω. Δημητρ. ἀπόγυρα Νάξ. (Ἀπύρανθ. Φιλότ.) ἀπόγιουρα Λεξ. Μ. Ἐγκυκλ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ἐπιρρ. γυρο κατὰ τὰ ἄλλα εἰς -α ἐπίρρ.

1) Οὐχὶ κατ' εὐθείαν γραμμὴν ἀλλὰ διὰ λοξοδρομήσεως Πελοπν. (Λακων.) κ.ά. — Λεξ. Μ. Ἐγκυκλ. Πρω. Δημητρ. : *Νὰ πᾶς ἀπόγυρα Λακων. Μὴν πᾶς καταπάνου τους, ἀλλ' ἀπόγυρα ἀπόγυρα αὐτόθ.* β) Μεταφ. πλαγίως, ἐμμέσως, μετὰ περιστροφῶν Λεξ. Δημητρ. : *Τὸν ἔφερεν ἀπόγυρα νὰ τοῦ πῇ τὸ μυστικό.* 2) Ἀτόμερα, ἀπόκεντρα Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

